

**करिअर विषयक साहित्य, अभ्यासिका व
वेबसाईट विकास योजना सुरु करणेबाबत.....**

महाराष्ट्र शासन

रोजगार व स्वयंरोजगार विभाग

शासन निर्णय क्रमांक : रोस्वरो-२००७/प्र.क्र.३०/रोस्वरो-१

नवीन प्रशासन भवन, १४ वा मजला,

मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.

दिनांक :- ३ जानेवारी, २००८.

प्रस्तावना :-

बदलत्या आर्थिक व्यवस्थेमुळे पारंपारीक नोक-यांची संख्या दिवसेंदिवस कमी होत आहे. त्यामुळे रोजगार व स्वयंरोजगार मार्गदर्शन केंद्रात नांव नोंदणी केलेल्या उमेदवारांच्या नोकरीच्या संधीही कमी होत आहेत. रोजगार व स्वयंरोजगार मार्गदर्शन केंद्रामार्फत नोकरी मिळणा-या उमेदवारांचे नोंदणी पटावरील उमेदवाराशी प्रमाण ०.५ टक्के पेक्षाही कमी आहे. त्यामुळे बेरोजगार उमेदवारांनी नोकरी ऐवजी स्वयंरोजगार करावा यासाठी या विभागाने स्वयंरोजगाराचे धोरण अंमलात आणले आहे. सद्यःस्थितीत राज्यातील रोजगार व स्वयंरोजगार मार्गदर्शन केंद्रात नोंदणीकृत बेरोजगारांची संख्या ही जवळपास ३५ लाख आहे. यापैकी बहुतेक उमेदवार हे निव्वळ १० वी व १२ वी अथवा पदवीधर असून त्यांनी कोणतेही व्यावसायिक शिक्षण घेतले नसल्याचे दिसून आले आहे. रोजगाराच्या नवनवीन संधींबाबतची माहिती त्यांना नसल्याने तथा त्यास अनुरूप पात्रता ते धारण करीत नसल्याने मोठ्या संख्येने राज्यातील विशेषतः ग्रामीण भागातील उमेदवार हे रोजगारापासून वंचित राहत आहेत. त्यामुळे याबाबतची माहिती सर्व बेरोजगार उमेदवारांना उपलब्ध होणे गरजेचे आहे. ही वस्तुस्थिती विचारात घेवून रोजगार व स्वयंरोजगार मार्गदर्शन केंद्रात येणा-या बेरोजगारांना विविध व्यवसाय मार्गदर्शन साहित्य, स्पर्धा परिक्षांची माहिती देणारी मासिके, पुस्तके इ. उपलब्ध करून देणे, अभ्यासिकेची व्यवस्था करणे व वेबसाईटद्वारे नवीन-नवीन संधीची व रोजगाराची माहिती उपलब्ध करून देणे ही बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

राज्यातील रोजगार व स्वयंरोजगार मार्गदर्शन केंद्रातील बेरोजगारांना केंद्र तसेच राज्य शासनातील विविध रिक्त पदांच्या भरतीसाठी होणा-या केंद्रीय लोकसेवा आयोग, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग यांचेमार्फत घेतल्या जाणा-या स्पर्धा परिक्षेची माहिती एकत्र उपलब्ध व्हावी, त्यांना त्याबाबतची पुस्तके व साहित्य उपलब्ध व्हावीत तसेच अभ्यासिकेची सुविधा जिल्हास्तरावरील कार्यालयात प्राप्त व्हावी यासाठी सर्व जिल्हा रोजगार व स्वयंरोजगार मार्गदर्शन केंद्र, सर्व आदिवासी उमेदवारांसाठी रोजगार व स्वयंरोजगार प्रशिक्षण व मार्गदर्शन केंद्र तसेच विद्यापीठ रोजगार व स्वयंरोजगार मार्गदर्शन केंद्रांमध्ये “करिअर विषयक साहित्य, अभ्यासिका व वेब साईट विकास योजना” सुरु करण्यास प्रशासकीय मान्यता देण्यात येत आहे.

२. करिअर विषयक साहित्य, अभ्यासिका व वेब साईट विकास योजना व तीची अंमलबजावणी याबाबतचा सविस्तर तपशील सोबतच्या ‘प्रपत्र-अ’ मध्ये दिला आहे.

३. सदर योजना सन २००७-०८ या आर्थिक वर्षापासून राबविण्यात यावी. त्यासाठी होणारा खर्च सन २००७-०८ या वर्षासाठी पुरवणी मागणीद्वारे मंजूर करण्यात आलेल्या रु. ३०.०० लक्ष योजनांतर्गत तरतूदीतून खालील लेखाशिर्षाखाली करण्यात यावा.

मागणी क्र. झेड ए-१
२२३० - कामगार व सेवायोजन
०२ - सेवायोजन
००१ संचालन व प्रशासन
पंचवार्षिक योजनांतर्गत योजना
राज्यस्तरीय योजनांतर्गत योजना
(०१) (०३) सेवायोजन कार्यालयांत ग्रंथालय सदृश्य
अभ्यासिका निर्माण करणे
(२२३० १५५५) योजनांतर्गत/दत्तमत,
१३ कार्यालयीन खर्च.

४. सदर शासन निर्णय नियोजन विभाग व वित्त विभाग यांचे अनौपचारिक संदर्भ क्र. अनुक्रमे क्र. ३४४/का १४७४, दि.१८.०७.२००७ व क्र. ५९१/०७/व्य-६, दि.३१.१०.२००७ अन्वये त्या विभागांच्या सहमतीने निर्गमित करण्यात येत आहे.

५. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या वेबसाईटवर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक संकेतांक २००८०१०३१५१३५७००१ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(वि.रा.शिरसाट)

शासनाचे उप सचिव

मा. राज्यपालांचे सचिव,
मा. मुख्यमंत्र्यांचे प्रधान सचिव,
मा. उप मुख्यमंत्र्यांचे प्रधान सचिव,
मा.सर्व मंत्री/राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव,
मा.मुख्य सचिव,
शासनाचे सर्व अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव नागपूर.
/सचिव,
वित्त विभाग (अर्थसंकल्प-२०/अर्थसंकल्प-३/ व्यय-५),
नियोजन विभाग (कार्यासन १४४३),
सर्व मंत्रालयीन विभाग,
आयुक्त, रोजगार व स्वयंरोजगार संचालनालय,
कोकण भवन, नवी मुंबई,
निवड नस्ती (रोस्वरो-१),

सर्व जिल्हाधिकारी,
सर्व जिल्हा परिषदांचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी,
महालेखापाल, महाराष्ट्र-१ (लेखा व अनुज्ञेयता), मुंबई.
महालेखापाल, महाराष्ट्र-१ (लेखा परिक्षा), मुंबई.
महालेखापाल, महाराष्ट्र-२ (लेखा व अनुज्ञेयता),
महालेखापाल, महाराष्ट्र-२ (लेखा परिक्षा), नागपूर.
सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी,
सर्व उपसंचालक, रोजगार व स्वयंरोजगार, विभागीय
मुख्यालये,
सर्व सहाय्यक संचालक, जिल्हा रोजगार व
स्वयंरोजगार मार्गदर्शन अधिकारी,
रोजगार व स्वयंरोजगार विभागातील सर्व कार्यासन
अधिकारी,

(शासन निर्णय रोजगार व स्वयंरोजगार विभाग क्र. रोस्वरो-२००७/प्र.क्र.३०/रोस्वरो-१, दि. जून, २००७ सोबतचे प्रपत्र-अ)

प्रपत्र-अ

- (१) योजनेचे नाव :- करीअर विषयक साहित्य, अभ्यासिका व वेब साईट विकास.
- (२) योजनेचा उद्देश :- रोजगार व स्वयंरोजगार मार्गदर्शन केंद्रात येणा-या बेरोजगारांना विविध व्यवसाय मार्गदर्शन साहित्य, स्पर्धा परिक्षांची माहिती देणारी मासिके, पुस्तके इ. उपलब्ध करून देणे, अभ्यासिकेची व्यवस्था करणे व वेबसाईटद्वारे नवीन-नवीन संधीची व रोजगाराची माहिती उपलब्ध करून देणे असा योजनेचा उद्देश आहे.
- (३) योजना :- योजनेमध्ये करीअर विषयक साहित्य, अभ्यासिका व वेब साईट विकास या तीन बाबींचा समावेश आहे.
- (४) योजनेसाठी पुरविण्यात येणारे साहित्य व त्यासाठी होणारा खर्च :-

(अ) करीअर विषयक साहित्य :-

सदर अभ्यासिकेमध्ये बेरोजगार उमेदवारांना उपयुक्त ठरतील अशी रोजगार व स्वयंरोजगार विषयक तसेच भविष्यात उपलब्ध संधीबाबतची माहिती देणारी वर्तमानपत्रे (दैनिक/पाक्षिक इ.), मासिके, स्पर्धा परिक्षेची पुस्तके इ. साहित्य ठेवणे आवश्यक आहे. अशा प्रकरची अद्यावत पुस्तके सध्या जिल्हा रोजगार व स्वयंरोजगार केंद्रात उपलब्ध नाहीत. त्यामुळे अशी वर्तमानपत्रे/पुस्तके सदर कक्षात ठेवण्यात यावी. तसेच सध्या खाजगी क्षेत्रात किरकोळ विक्री व्यवस्थापन, हिं-यांना पैलू पाडणे, दागिने डिझाईन करणे, कॉल सेंटर्स, इन्व्हेंट मॅनेजमेंट, फॅशन डिझायनिंग अशा सारख्या अनेक क्षेत्रात रोजगाराच्या नवीन विविध संधी उपलब्ध होत आहेत. तथापि, याची माहिती खेड्यातील बेरोजगार उमेदवारांना नसते. या वेगवेगळ्या संधींची माहिती, त्यासाठी आवश्यक शैक्षणिक पात्रता, प्रशिक्षण व्यवस्था इ. बाबींची माहिती/तपशिल राज्यातील सर्वदूर स्थानिक स्तरावर बेरोजगार उमेदवारांना उपलब्ध होत नाही. करीअर मार्गदर्शनाच्या दृष्टीने सदर माहिती ही अत्यंत आवश्यक असल्याने ती खेड्यापाड्यातील बेरोजगार उमेदवारांना अभ्यासिकेमध्ये सुलभतेने उपलब्ध करण्यात यावी.

(ब) अभ्यासिका :-

रोजगार व स्वयंरोजगार मार्गदर्शन केंद्रात व्यवसाय मार्गदर्शन कक्षामध्ये मुख्यत्वेकरून रोजगार व स्वयंरोजगार मार्गदर्शन तसेच व्यवसाय, शैक्षणिक करीअर व स्पर्धा परिक्षेबाबत मार्गदर्शन केले जाते. तथापि, या कक्षाचे काम अधिक प्रभावी होण्यासाठी उमेदवारांना कक्षात बसून माहिती घेणे, करीअर विषयक पुस्तके वाचणे, तज्ञाचे मार्गदर्शन घेणे इ. साठी **एक स्वतंत्र अभ्यासिका बनविण्यात यावी.**

(क) वेबसाईट विकास :-

रोजगार व स्वयंरोजगाराच्या विविध संधीबाबतची माहिती पुस्तकांद्वारे, छापील साहित्य त्याचप्रमाणे वेबसाईटद्वारे उपलब्ध करून देता येईल. सध्या प्रत्येक विषयाबाबतची माहिती संगणक वेबसाईटद्वारे उपलब्ध आहे. वेबसाईटचा वापर दिवसेंदिवस वाढत असून यापुढेही भविष्यात तो वाढणारच आहे. बेरोजगारांना फायदा व्हावा या दृष्टीने रोजगार व स्वयंरोजगार विभागाने **''रोजगार वाहिनी''** ही वेबसाईट यापूर्वीच विकसित केली आहे. ही वेबसाईट एन.आय.सी. पुणे (भारत सरकार) यांच्या तांत्रिक सहकार्याने विकसित करण्यात आली आहे. सदर वेबसाईट आणखी विकसित व बळकट करून ती जास्त लोकप्रिय करून त्याचा वापर वाढविण्यात यावा. त्यासाठी खालील बाबींवर खर्च करावा.

(१) वेबसाईट लोकप्रिय आणि वापरण्यास सोपी (User Friendly)

होण्यासाठी तज्ञ सल्लागारांचे मार्गदर्शन घेणे.

(२) सध्या वेबसाईटवर उपलब्ध असलेल्या माहितीबरोबरच युवकांना विविध क्षेत्रात आवश्यक असणारी जास्तीची माहिती उपलब्ध करून देणे व ती अद्ययावत करणे.

(३) वेबसाईटला योग्य ती प्रसिध्दी देणे.

(ड) योजनेसाठी येणारा एकूण खर्च :-

सदर योजनेसाठी करावयाच्या खर्चाचा तपशिल पुढीलप्रमाणे आहे :-

अ.क्र.	साहित्य तपशिल	प्रति केंद्र साहित्य संख्या	एका वर्षात एका केंद्रास येणारा सरासरी खर्च रुपये.	एकूण ४९ केंद्रासाठी येणारा खर्च रुपये
१	२	३	४	५
१	पुस्तके,	१०० (प्रत्येकी दोन प्रती)	२०,०००.००	९,८०,०००.००
२	मासिके,	१३	४,०००.००	१,९६,०००.००
३	वर्तमानपत्रे	उपलब्ध वर्तमान पत्रे	७,०००.००	३,४३,०००.००
४	फर्निचर			
	बेंक	२	५,०००.००	२,४५,०००.००
	टेबल/रिडींग डेक्स,	३	७,०२०.००	३,४४,०००.००
	खुर्च्या,	३	३,०००.००	१,४७,०००.००
	कपाटे	१	५,०००.००	२,४५,०००.००
५	वेबसाईट विकास		—	५,००,०००/-
	एकूण		५१०२०.००	३०,००,०००.००

उपरोक्त तक्त्यात स्तंभ ४ मध्ये एका वर्षात एका केंद्रास येणारा सरासरी खर्च दर्शविला असला तरी रोजगार व स्वयंरोजगार मार्गदर्शन केंद्रातील नोंदणीपट विचारात घेऊन तो केंद्रनिहाय कमी-अधिक करावा.

(५) योजनेचा लक्षगट :- बेरोजगार युवक/युवती.

(६) योजना राबविण्याची कार्यपद्धती :- सदर योजना आयुक्त, रोजगार व स्वयंरोजगार संचालनालय, कोकण भवन, नवी मुंबई यांचेमार्फत राज्यातील ३५ जिल्हा रोजगार व स्वयंरोजगार मार्गदर्शन केंद्रे, ८ आदिवासी उमेदवारांसाठी रोजगार व स्वयंरोजगार प्रशिक्षण व मार्गदर्शन केंद्रे आणि ६ विद्यापीठ रोजगार व स्वयंरोजगार मार्गदर्शन केंद्रे अशा एकूण **४९ कार्यालयात** राबविण्यात यावी.